

RINGEBU
KOMMUNE

Handlingsplan for lokaldemokrati

Vedtatt kommunestyret 26.11.2013
Sak 098/13

Sak Acos: 13/2550

INNLEDNING

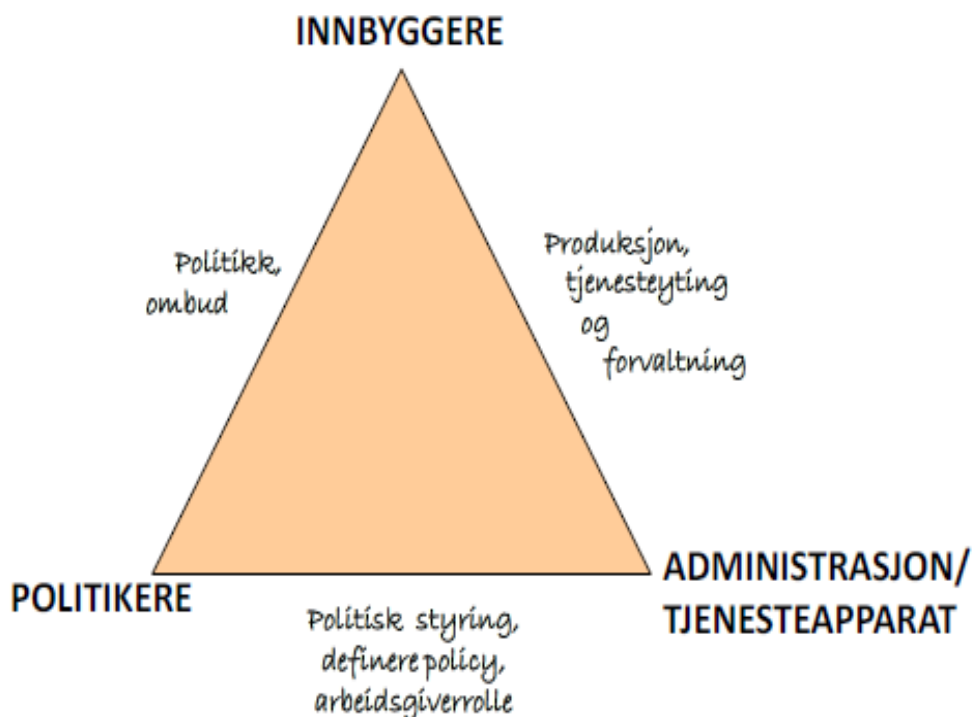
Ringebu kommune mottok 24.04.13 Europarådets utmerkelse for innovasjon, godt styresett og lokaldemokrati, som den femte kommunen i landet. I forkant utarbeidet kommunen en omfattende selvevaluering, og kommunestyret fattet følgende vedtak i K-sak 25/13:

Kommunestyret slutter seg til Europarådets strategi for innovasjon og godt styresett på lokalt nivå, og slutter seg til de tolv prinsippene for godt styresett på lokalt nivå.

Det utarbeides forslag til handlingsplan for lokaldemokrati, til godkjenning i kommunestyret innen utgangen av 2013.

Formannskapet har utarbeidet forslaget til handlingsplan for lokaldemokrati. Handlingsplanen tar utgangspunkt i Europarådets prinsipper for godt styresett, og gjennomført selvevaluering i kommunen.

Godt lokaldemokrati handler i stor grad om godt samspill mellom innbyggere, politikere og administrasjon / tjenesteapparat, og kan illustreres slik:

Viktigheten av de ulike relasjonene kan illustreres på denne måten:

1 = svært stor betydning 2 = stor betydning 3 = mindre betydning

	Innbyggere	Politikere	Administr
Innbyggere	3	1	1
Politikere	1	2	1
Administr	1	1	3

PRINSIPP 1: RETTFERDIGE VALG, REPRESENTASJON OG DELTAKELSE

«Lokalvalgene er frie og rettferdige, i tråd med internasjonale standarder og nasjonal lovgivning, og de gjennomføres uten fusk. Borgerne er i sentrum for offentlig virksomhet og de involveres systematisk i det offentlige liv. Alle menn og kvinner kan delta i beslutningsprosessene, enten direkte eller gjennom interesseorganisasjoner. Deltakelse er basert på ytrings-, møte- og foreningsfrihet. Alle stemmer, inkludert mindre privilegerte og sårbare grupper, blir hørt og tatt hensyn til i forbindelse med beslutningsprosessene, også beslutninger som angår fordeling av ressurser. Det gjøres alltid redelige forsøk på å mekle mellom ulike legitime interesser og i å nå bred enighet om hva som er til det beste for hele samfunnet og hvordan dette kan oppnås. Beslutninger tas i tråd med fler tallets vilje, mens mindretallets rettigheter og interesser blir respektert.»

Innbyggerspørsmål: Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg.

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske dårlig 2,3 av 4

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Valg blir gjennomførte etter nasjonale lover og internasjonale standarder.

- Borgere, næringsliv og andre blir invitert inn i planprosesser og saksdokumenter er offentlige og tilgjengelige.
- Det er ordninger for at de folkevalgte har kontakt med innbyggerne i samband med beslutningsprosessene
- Bedre lokale bestemmelser og praktiske ordninger knyttet til innbyggerinvolvering.
- Det blir arbeidet med tilgangen til å stemme og det blir iverksatt tiltak som skal sikre at ingen grupper blir ekskludert.
- Kommunen har god oversikt over viktige interessegrupper (inkludert frivillige organisasjoner, bedrifter, lokale media og andre interessegrupper).
- Sammensetningen av folkevalgte representanter gjenspeiler den demografiske sammensetningen i kommunen.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Innbyggerne blir konsultert i de innledende faser av beslutningsprosesser.
- Kommunen har ordninger for å inkludere sosialt vanskeligstilte borgere.
- Metoder for «deliberative» prosesser i kommunen (høringer, deltagende budsjettering mm).

Aktuelle tiltak:

- Brukerråd på de enkelte tjenesteenheter er vedtatt opprettet, jfr vedtak i K-sak 55/13.
- Ungdomsråd, eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne tar i bruk involveringsmetodikk, og involveres bedre i planprosesser.
- Åpent møte med invitert brukerpanel om økonomiplan underveis i formannskapetets prosess.
- Politikerne tar initiativ til møte med innbyggerne i samband med høringsprosesser og planprosesser. Det inviteres til åpne møter i viktige planprosesser og plansaker.
- Aktivt søke å legge til rette for inkludering av sosialt vanskeligstilte i samfunnslivet.

Prinsipp 2: RESPONS

«Mål, regler, strukturer og prosedyrer er tilpasset innbyggernes legitime forventninger og behov. Offentlige tjenester blir levert, og forespørsler og klager blir besvart innen rimelige frister.»

Innbyggerspørsmål: Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske godt 2,7 av 4

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Klare retningslinjer og prosedyrer for tjenestemenn og folkevalgte gjelder i alle beslutningsprosesser. Kommunen følger Kommunelov og Forvaltningslov og rapporterer avvik.
- Folkevalgte tar interessene til lokalbefolkningen på alvor. Partiene holder åpne møter og er i dialog med innbyggere som ønsker det. Kommunen har lovbestemte råd, og har gjort vedtak om innføring av brukerråd.
- Klageprosedyrer med frister for responstid er implementert i praksis.
- Sikrer at tjenester blir levert av et kunnskapsrikt og kompetent personale som forstår behovene til befolkningen. Lederne gjennomfører lederutviklingsprogram. Kommunen gjennomfører kompetanseløft og deltar i lærings- og effektiviseringsnettverk.
- Informasjon om klager på kommunen og responsen på klager, inkludert eventuelle endringer som følge av klage blir gjort tilgjengelig for tilsatte, folkevalgte og borgere.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Arbeidsmetoder og tjenesteproduksjon blir justert eller endret i tråd med tilgjengelig forskning, rapporter, konsultasjoner, klager og annen informasjon. Endringer blir gjort offentlige. Større endringer skjer etter evaluering i sak eller økonomiplan og blir rapportert i årsrapport.

Aktuelle tiltak:

- Informasjon på internett om kommunale tjenester, med for eksempel tjenestebeskrivelser og serviceerklæringer.

- Det tas i bruk «digital signatur» for raskere ekspedering av vedtak.
- Administrative beslutningsprosesser blir gjenstand for LEAN.

PRINSIPP 3: EFFEKTIVITET

«Resultatene tilfredsstiller avtalte mål. Ressursene utnyttes optimalt. Et velfungerende styringssystem gjør det mulig å evaluere og forbedre kostnadseffektiviteten i tjenesteytingen. For å bedre ytelsen, foretas revisjoner med jevne mellomrom.»

Innbyggerspørsmål: *I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud.*

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske godt 2,9 av 4

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Aktiviteter blir planlagt i tråd med strategiske dokumenter på et strategisk og operasjonelt nivå. Økonomiplanen skal speile målene i kommuneplanens samfunnsdel og andre sektor- og strategiske planar. Resultatene blir rapportert i årsrapport og statistikkhefte.
- Informasjon om kvalitet på tjenestene blir framstilt regelmessig. Kommunen handler for å tette gapet mellom forventning og faktisk ytelse gjennom tjenestestandardssystem og brukerundersøkelser knyttet til årsrapport og økonomiplan.
- Utveksling av gode eksempel med andre kommuner blir nyttet til å forbedre egen effektivitet. Kommunen har deltatt i effektiviseringsnettverk og i lokale og regionale tjenestenettverk.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Kommunen har evalueringsmetoder for å bedre tjenesteleveranser. Kommunen gjennomfører brukerundersøkelser.
- Kommunen utvikler og implementerer et BMS-styringssystem med hensiktsmessige indikatorer som dekker alle funksjoner og rapporterer regelmessig på prestasjon og utvikling. (Her har kommunestyret gjort vedtak i K-sak 55/13.)

Aktuelle tiltak:

- Videreutvikle bruk av QM+ kvalitetssystem til å dekke flere tjenesteområder, og følge opp med tiltak som gir utvikling av tjenestene.
- Mer benchmarking i økonomiplanlegging, med bruk av Kostra, kommunebarometer og kommunebilder .
- Tilstrebe administrativ rask saksbehandling for politiske organ.
- Tilstrebe administrativ rask behandling av enkle saker fra innbyggerne.
- Tilstrebe at politikere er besluttomme og handlekraftige, behandle saker uten unødig utsettelse.

PRINSIPP 4: ÅPENHET

«Beslutninger tas og gjennomføres i samsvar med lover og regler. Det er offentlig tilgang til all informasjon som ikke er unntatt offentlighet av godt definerte grunner iht. lov. Informasjon om beslutninger, implementering av politikk og resultater offentliggjøres på en måte som gjør det mulig for innbyggerne å følge med og bidra i kommunens arbeid.»

Innbyggerspørsmål: *Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i lokalpolitikken.*

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske dårlig 2,4 av 4

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Kommunen har et tydelig og samlet regelverk som er offentliggjort på en god måte. Saksbehandling skjer i samsvar med gjeldende lover. Politiske møtereglement og politisk og administrativ delegering er publisert på nettsidene. Reglement under revidering publiseres når det er vedtatt.
- Kommunen har et tydelig delegeringsreglement som klargjør ansvaret for å iverksette vedtak, og hvordan beslutninger blir tatt, håndheva og offentliggjort. Reglement under revidering publiseres når det er vedtatt.
- Kommunen gjennomfører beslutninger på en åpen, gjennomsiktig, ansvarlig og tidsriktig måte. Beslutninger blir tatt i samsvar med prosedyreregler som etterlever internasjonale standarder. Dokument som vedkommer politiske møter er publisert på nettsidene og tilgjengelige i Servicetorget.

- Kommunestyremøter blir overførte på videostream på nett.
- Det fins klagemuligheter som er offentliggjort og som innbyggerne som hovedsak kjenner til. Klageadgang blir forklart ved søknad og svar.
- Opposisjonen har anledning til å komme med forslag, endringsforslag og interpellasjoner, samt har rett til å være representert i noen lokale beslutningsorganer.
- Kommunen informerer innbyggerne aktivt via nettsider, sosiale media, telefonapplikasjoner, servicetorg og mediakontakt.
- Kommunens møter er åpne for allmennheten og media. Dette gjelder også kontrollutvalgets møter. Møtedokument, tidspunkt og møtested blir publisert på nettsidene til kommunen.
- De folkevalgte representantene viser åpenhet overfor media og vilje til å gjøre informasjon tilgjengelig. Kommunens administrasjon bistår media dersom de trenger hjelp til å finne informasjon eller talspersoner i saker.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Kommunen sikrer regelmessig og lett tilgjengelig kontakt mellom borgere og de folkevalgte .
- Kommunen tar hensyn til resultatene av egne evalueringer i videreutviklingen av tjenesteproduksjonen.

Aktuelle tiltak:

- Tydeliggjøre informasjonen om at innbyggerne er velkomne til gruppemøter før politiske møter.
- Kommunens hjemmesider brukes mer aktivt til informasjonsformidling og nyhetsproduksjon.
- Det blir lagt vekt på å synliggjøre sammenheng mellom brukerundersøkelser og tiltak i økonomiplan.
- Bruke brukerundersøkelsene som innspill i økonomiplanarbeidet.
- Gjennomgang av rutiner og tekniske løsninger for å bedre tilgjengeligheten på telefon.
- Fremme åpenhet mellom partiene og respekt for andres initiativ.

PRINSIPP 5: RETTSSIKKERHET

«Kommunene holder seg til loven og til rettslige bestemmelser. Regler og reguleringer håndheves upartisk.»

Innbyggerspørsmål: *Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser.*

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske dårlig 2,4 av 4

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Kommunen bestreber seg på å overholde alle lover. Avvik blir rapportert og lukket gjennom tiltak. Anmerkinger fra kontrollinstanser blir fulgt opp administrativt og politisk.
- Kommunen informerer offentlig om alle tilfeller av lovbrudd som er gjort av kommunen og som er sanksjonert av statlige instanser.
- Regler og prosedyrer blir utformet i samsvar med juridiske prosedyrer, og kontrollutvalget ettergår disse reglene.
- Regler og reguleringer blir håndhevet på en upartisk måte.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

-

Aktuelle tiltak:

- Kommunens saksbehandlingsregler gjennomgås på nytt for saksbehandlere og ledere.
- Synliggjøre saksbehandlingsrutiner, kriterier og standarder eksplisitt og i saker.
- Kvalitetssystemet QM+ innføres på flere tjenesteområder i organisasjonen.
- Økt juridisk kompetanse i saksbehandlingen.

PRINSIPP 6: ETIKK

«Fellesinteresser går foran individuelle interesser. Det finnes effektive midler for å motvirke og bekjempe alle former for korrupsjon. Interessekonflikter klargjøres i god tid, og personer som er inhabile avstår fra å ta del i relevante beslutninger.»

Innbyggerspørsmål: *Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel.*

Innbyggerne i Ringebru sin vurdering: Ganske godt 2,9 av 4

Dette gjør Ringebru kommune i dag:

- Allmenne interesser er retningsgivende for fordeling av ressurser i budsjettprosessene.
- Folkevalgte og tjenestemenn må uoppfordret gjøre potensielle interessekonflikter kjent dersom de kan tenkes å påvirke enkeltbeslutninger, og avstå fra å ta del i beslutningene. Habilitet blir rutinemessig vurdert i samband med politiske møter, og etikkreglement og personalreglement tar opp spørsmål om tilsatte og habilitet.
- Kommunen sikrer effektive innkjøp gjennom forhåndsdefinerte utvalgsriterier, innkjøpsavtaler og offentlige anbud.
- Kommunen sikrer offentlig fri tilgang til innkjøpsdokument og beslutninger som er tatt i samband med kontraktsinngåelser.
- Personalreglement, arbeidsgiverpolitikk, lønnspolitikk og tilsettingsprosedyrer sikrer at personer blir tilsatt, forfremmet og belønnet som følge av resultat og egnethet og/eller blir disiplinert i tråd med godkjente prosedyrer.
- Har et etisk rammeverk som setter standarder for hva som er forventet av både folkevalgte og offentlige tjenestemenn og som har bestemmelser om interessekonflikter, gaver og registrering av verv.
- Kommunen bruker styrevervregistret for folkevalgte og ledere i organisasjonen.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Tydeliggjøre at politiske beslutninger tar hensyn til den overordna velferds- og samfunnsutviklerrollen til kommunen.
- Prioritering av intern kontroll - prosedyrebestemmelser for områder der korrupsjon lett kan oppstå, som innkjøp, salg av kommunal eiendom og utdeling av tillatelser, løyver og konsesjoner.

Aktuelle tiltak:

- Kvalitetssystemet skal ha prosedyrer som sikrer korrupsjonsutsatte områder og kommunen skal ha en ansatt som gjennomfører interne kontroller.
- Kommunen bruker tilknytningen til en større innkjøpsordning til en økning av kompetanse på innkjøpsprosesser og sikring av trygge innkjøpsrutiner.
- Skape større bevissthet og økt kompetanse om habilitet / inhabilitet.

PRINSIPP 7: KOMPETANSE OG KAPASITET

«Administrasjonens styringskompetanse styrkes og vedlikeholdes kontinuerlig. Offentlige ansatte motiveres til hele tiden å forbedre ytelsene. Praktiske metoder og prosedyrer opprettes og benyttes for å omdanne ferdigheter til kapasitet og for å produsere bedre resultater.»

Innbyggerspørsmål: eksisterer ikke.

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- I tilsettingssaker blir utvelgingskriterier definert for hver stilling og formidlet til alle søkere. Tilsetting tar utgangspunkt i HTA § 2. Øvrige kriterier gjenspeiler grunnleggende krav til jobben og virker ikke ekskluderende på noen grupper. Tillitsvalgte tar del i tilsetningsprosessen fra det er klart at en stilling skal lyses ut til det foretas tilsetting.
- De tilsatte mottar vurdering av sin innsats og utvikling gjennom årlige medarbeidersamtaler.
- Kommunen gjennomfører kartlegginger av organisasjonens kompetanse for å kunne styrke svake områder Kommunen er kjent med hvilken type kompetanse som er krevd for å levere aktuelle tjenester på en effektiv måte.
- Kommunen har en systematisk tilnærming til medarbeiderundersøkelser.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- System for å implementere kompetansehevende tiltak og planer.
- Rekrutteringsstrategi og faste prosedyrer for rekruttering.

- Kommunen har utviklet og implementert en opplæringsplan for å sikre at kompetansehevingsbehov blir ivaretatt og at profesjonelle ferdigheter blir utvikla kontinuerlig. Dette for å forebygge at mangel på kompetanse blir et hinder for effektiv tjenesteleveranse.
- Kommunen evaluerer resultater av rekrutteringsarbeidet, opplæringsarbeidet og forfremminger og forbedrer praksis på grunnlag av evalueringene.

Aktuelle tiltak:

- Implementere revidert arbeidsgiverpolitikk og rekrutteringsstrategi.
- Økonomiplanen skal synliggjøre kompetansesatsing i organisasjonen.
- Årsrapporten skal rapportere på utført kompetanseutvikling.
- Det skal rapporteres på oppfølging av medarbeiderundersøkelsen i hvert område.

PRINSIPP 8: INNOVASJON OG ÅPENHET FOR FORANDRINGER

«Det søkes etter nye og effektive løsninger på problemer, og i tjenesteytingen utnyttes fordelene ved moderne metoder. Det er interesse for å prøve ut nye løsninger og lære av andres erfaringer. Det skapes et klima for endring for å oppnå bedre resultater.»

Innbyggerspørsmål: eksisterer ikke.

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Folkevalgte og tilsatte er opptatt av å overføre gode løsninger og god praksis på ett felt til øvrige områder. Administrativt skjer dette gjennom deling mellom tjenesteledere og rådmannsnivået gjennom ledernetverk og lederforum som består av alle tjenesteledere. De folkevalgte får innsyn i gode løsninger og anledning til å se muligheter for overføring gjennom rapporter og evaluering.
- Kommunen har ei systematisk tilnærming til innovasjon, forskning og utvikling.
- Kommunen er involvert i utviklingsprosjekt gjennom lærings- og delingsnettverk og deltar i internasjonale prosjekt for læring og utvikling.

- Kommunen iverksetter tiltak for å identifisere og implementere eksempel på god praksis og nye løsninger.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

-

Aktuelle tiltak:

- Kommunen utvikler nye prosjektideer for å fremme fortsatt innovasjon i organisasjon.
- Kommunen vektlegger å trekke fram eksempel på god praksis og nye løsninger.
- Synliggjøre iverksatte utviklingsprosjekt i årsrapport.
- Ha større vilje til å prøve nye ting, vilje til å prøve og feile, og i større grad evaluere forandringer.
- Etablere «tenketank» for ungdom.
- Legge til rette for bedre kontroll og dialog med hytteeiere.

PRINSIPP 9: BÆREKRAFT OG LANGSIKTIGHET

«Det tas hensyn til fremtidige generasjoners behov i dagens politikk. Det blir hele tiden tatt hensyn til samfunnets bærekraft. Beslutningene søker å få med alle kostnader og ikke overføre problemer og spenninger, enten de er miljømessige, strukturelle, finansielle, økonomiske eller sosiale, til fremtidige generasjoner. Det er et bredt og langsiktig perspektiv for utviklingen av lokalsamfunnet, ved siden av en forståelse av hva som kreves for å oppnå en slik utvikling. Det er en forståelse for de historiske, kulturelle og sosiale forhold i lokalsamfunnet som framtidsperspektivet bygger på.»

Innbyggerspørsmål: eksisterer ikke.

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Det er en systematisk tilnærming til hvordan kommunen bevarer og utvikler historiske, kulturelle og sosiale steder og forhold i kommunen.
- Kommunen har en systematisk tilnærming til langsiktig utvikling.

- Det er tydelig og høy forpliktelse for politikere og administrativ ledelse om å oppnå bærekraftig drift.
- En langsiktig finansieringsplan som sikrer langsiktighet i forvaltning av kommunens infrastruktur og eiendom blir vedtatt av kommunestyret i økonomiplan og justert årlig.
- Miljøsertifisering av kommunale arbeidsplasser. Rådhuset er sertifisert, barnehagene holder på og skolene står deretter for tur.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- I planprosessene blir det tatt hensyn til framtidige generasjoners behov.
- Tiltaksplaner og målsettinger innen alle avdelinger og tjenesteområder sikrer at bærekraft er en integrert del av den politiske og strategiske utviklingen.
- Ressurser blir fordelt til det dagligdagse arbeidet med bærekraft og ansvar knyttet til bærekraft er fordelt i organisasjonen.
- Sikre regelmessig tilbakemelding og synliggjøring av utfordringer knyttet til bærekraft i den praktiske hverdagen.
- Involverende tilnærming til beslutningsprosesser som legger til rette for ei bærekraftig utvikling.

Aktuelle tiltak:

- Fullføre miljøsertifisering av kommunale arbeidsplasser.
- Systematisk omlegging av kommunal energibruk, til mest mulig bruk av fornybare kilder.
- Revidere kommunens klima- og energiplan.
- Sikre og tydeliggjøre sammenheng mellom overordnede planar og lokale handlingsplaner i tjenesteområdene.
- Bedre oppfølging og gjennomføring av planer.

PRINSIPP 10: SUNN FINANSIELL STYRING

«Avgiftene overstiger ikke det tjenesten koster. Avgifter settes ikke slik at etterspørselen reduseres vesentlig, særlig for sentrale kommunale tjenester. Ansvarlig finansiell styring, herunder ved inngåelse av kontrakter og låneopptak, estimering av ressurser, inntekter og reserver, og i bruk av ekstraordinære inntekter. Økonomiplaner for flere år utarbeides i konsultasjon med innbyggerne. Risiko er skikkelig vurdert og håndtert, herunder ved publisering av regnskapet og, ved offentligprivat samarbeid, gjennom realistisk deling av risiko. Kommuner tar del i interkommunalt samarbeid, hvor byrder, goder og risiko deles.»

Innbyggerspørsmål: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hva man får igjen for skattepengene.

Innbyggerne i Ringebru sin vurdering: Svært dårlig 1,7 av 4

Dette gjør Ringebru kommune i dag:

- Folkevalgte kjenner begrunnelser og grunnlaget for kommunale avgifter.
- Årlige og mangeårige budsjetter (økonomiplan) med hovedfordeling av ressursene blir vedtatt før budsjettåret begynner. Folkevalgte styrer økonomiplanleggingsprosesser, med faglig bistand fra administrasjonen.
- Økonomiske handlingsregler for soliditet og langsiktige vurderinger av egenfinansiering av investeringer ligger til grunn for handlingsplanlegging og budsjettering.
- Ansvar og myndighet på økonomiområdet er klart definert for ledere og folkevalgte.
- Finansreglement er innført og følges opp med rapportering.
- Tertialrapportering forelegges kommunestyret.
- Regnskapet blir revidert av personer uavhengig av kommunen.
- Ekstern revisjon og årlige revisjoner blir offentlige i samband med årsrapport.
- Forvaltningsrevisjonsprosjekt gjennomføres i regi av kontrollutvalget, med ekstern bistand.
- Budsjett, skattesatser, og årsrapport med informasjon om ressursbruk og tjenesteleveranser blir gjort offentlige.
- Kommunen deltar i interkommunalt samarbeid for å oppnå økonomisk effektivisering, økt tjenestekvalitet eller redusert sårbarhet, og for å gi bedre tjenestene til innbyggerne.

- Kommunen er klar over og håndterer sine finansielle og tjenestemessige risikoer.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Budsjettprosessene inkluderer systematisk medvirkning fra eksterne interessenter.
- Årlige revisjoner inkluderer vurderinger av verdi og kostnad på produserte tjenester.
- Interkommunalt samarbeid er en faktor som utvikler styringen av kommunen.

Aktuelle tiltak:

- Økonomireglement revideres.
- Økonomiplan og årsrapport blir lagd i kortversjon for fulldistribusjon.
- Åpenhet og god informasjon rundt økonomiplanarbeidet og budsjettprosess.

PRINSIPP 11: MENNESKERETTIGHETER, KULTURELT MANGFOLD OG SOSIAL SAMHØRIGHET

«Innenfor lokale myndigheters innflytelsesområde, blir menneskerettigheter respektert, beskyttet og implementert, og diskriminering på alle grunnlag blir bekjempet. Kulturelt mangfold vurderes som en berikelse, og det arbeides kontinuerlig for å sikre at alle deltar og inkluderes i lokalsamfunnet. Sosial samhörighet og integrering av geografisk vanskeligstilte områder fremmes. Tilgjengelighet til viktige tjenester opprettholdes, særlig for vanskeligstilte deler av befolkningen.»

Innbyggerspørsmål: eksisterer ikke.

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Kommunen fremmer aktivt kulturelt mangfold og sosial samhörighet og stimulerer til brobygging mellom ulike sosiale grupper.

- Kommunen oppmuntrer til økt interkulturell samhandling og har satt klare mål for å bedre den sosiale samhørigheten og maksimere potensialet for kulturell diversitet.
- Kommunen har implementert planar for spesifikke vanskeligstilte grupper.
- Politikere og tjenestemenn sikrer at mål knyttet til likestilling er forankret i langsiktige overordna planer, fysiske tiltaksplaner og i den offentlige tjenesteytingen.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

- Kommunen sikrer at alle sosiale grupper blir involvert, har implementert tiltak mot diskriminering og satt relevante mål som blir nyttet i politisk arbeid.
- Kommunen har tiltak for å beskytte alle borgere fra diskriminering og ekskludering.

Aktuelle tiltak:

- Kommunen videreutvikler tiltaket Multikulti som metode for involvering og integrering.
- Kommunen videreutvikler voksenopplæring for å fremme god språkopplæring .
- Ha en åpen, positiv og fordomsfri holdning til alle nasjonaliteter og kulturer. Vise evne og vilje til å vurdere folk individuelt og ikke som gruppe.

PRINSIPP 12: ANSVARLIGHET

«Alle beslutningstakere, kollektive og individuelle, tar ansvar for sine beslutninger. Beslutninger blir rapportert, forklart og kan sanksjoneres. Det finnes effektive tiltak mot ulovlig styring og mot handlinger fra kommuner som krenker borgerrettigheter»

Innbygger spørsmål: *Her i kommunen er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger ovenfor innbyggerne.*

Innbyggerne i Ringebu sin vurdering: Ganske dårlig

Dette gjør Ringebu kommune i dag:

- Alle de som tar beslutninger er bevisst på sitt kollektive og individuelle ansvar for at beslutninger som blir tatt er juridisk forankret og har støtte i deres stillingsbeskrivelse.
- Det utarbeides årlig offentlige rapporter for å gjøre rede for beslutningene som er tatt.
- Rapporter og andre dokumenter blir gjort tilgjengelige på kommunen sine nettsider.
- Kommunen gjennomfører gjennomsiktede og uavhengige revisjoner. Granskinger blir respektert og vurdert som uavhengige, og blir gjennomførte uten frykt.
- Kommunens regelverk inkluderer retningslinjer for rapportering, tydeliggjøring og sanksjonering av beslutninger som er forstått av den folkevalgte, tjenestemenn og av borgerne.
- Revisorer vet hvem som er ansvarlige for de ulike disposisjonene og relevante beslutningstakere ønsker at beslutningene skal bli undersøkte.
- Kommunen har velfungerende og robuste ordninger som motvirker vanstyre og handlinger fra lokale folkevalgte som krenker sivile rettigheter.
- Administrasjonen rapporterer tertialvis til kontrollutvalg og kommunestyre på oppfølging av vedtak.

Disse indikatorene kan kommunen bli bedre på:

-

Aktuelle tiltak:

- Innhold i og form på opplegg for folkevalgtopplæring planlegges i god tid før oppstart av ny kommunestyreperiode.